

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2016-12-19
Stockholm

Mål nr
F 10208-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-10-29 i mål nr F 4665-14, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPART

E.ON Gas Sverige AB, 205 09 Malmö

Ombud: Advokat M H

KLAGANDE OCH MOTPART

Halmstads kommun, Box 153, 301 05 Halmstad

Ombud: M W

MOTPARTER

1. AB Drapeau, c/o Holm, Hackspettsstigen 11, 302 73 Halmstad
2. AB Industristaden, Box 153, 301 05 Halmstad
3. Alecta pensionsförsäkring, ömsesidigt, 103 73 Stockholm
4. Gn Transport I Halmstad AB, Villmanstrandvägen 12, 302 62 Halmstad
5. Halmstad Energi och Miljö Nät AB, Box 31, 301 02 Halmstad
6. J H
7. Homefurn Sweden AB, Huskvarnavägen 84, 554 66 Jönköping
8. J J
9. Jls Förvaltning AB, Box 82, 311 06 Heberg
10. Kb Campus 2, c/o Fragerus Fastigheter AB, Box 11365, 404 28 Göteborg
11. Kenneths Bilbärgning AB, Ryttarevägen 3, 302 60 Halmstad
12. OK-Q8 AB, Box 23900, 104 35 Stockholm
13. Pronord AB, Box 297, 301 07 Halmstad

Dok.Id 1266676

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

14. Severins Möbler i Halmstad AB, Huskvarnavägen 84 /Severins/, 554 66 Jönköping

15. Stena Metall AB, Box 4088, 400 40 Göteborg

16. TeliaSonera Skanova Access Infrastruktur Infraområde Syd,
Isbergs gata 2, 205 21 Malmö

Ombud: B M

17. Trafikverket, Box 512, 301 80 Halmstad

18. Halmstads kommun, VA-verksamheten, Box 246, 301 04 Halmstad

SAKEN

Ledningsrättsåtgärd berörande gasledning Stjärnarp-Halmstad i Halmstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Lantmäteriets beslut den 20 november 2014 i ärende nr N96426 i dess helhet.
 2. Det som mark- och miljödomstolens har beslutat om rättegångskostnader där ska stå fast.
 3. E.ON Gas Sverige AB ska ersätta Halmstads kommun för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 3 906 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Mark- och miljööverdomstolens dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

Genom en muntlig överenskommelse mellan Halmstads kommun och Sydgas AB upplät kommunen 1987 nyttjanderätt för en underjordisk gasledning på sträckan Stjärnarp-Halmstad. Ledningen lades ned i samförstånd mellan de dåvarande parterna. Numera äger E.ON Gas Sverige AB (E.ON) gasledningen. E.ON och kommunen är överens om att gasledningen ska ligga kvar i den befintliga sträckningen.

Lantmäteriet beviljade E.ON ledningsrätt för gasledningen. E.ON fick genom Lantmäteriets beslut också rätt att hålla ett fem meter brett område, med ledningen som mittlinje, fritt från växtlighet. Vidare beslutades om bl.a. ersättning till berörda fastighetsägare på grund av den beviljade ledningsrätten.

Mark- och miljödomstolen har upphävt ledningsrätten för delsträckan 13–18. Det avser en sträcka med början från och med fastigheten XXX till och med den punkt där ledningen passerar det norra hörnet på fastigheten XYY. Ersättningsbeslutet har upphävts i motsvarande delar (avseende fastigheterna XXY, XXX och XXZ).

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E.ON har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa Lantmäteriets beslut om ledningsrätt även avseende delsträckan 13–18 samt Lantmäteriets ersättningsbeslut avseende fastigheterna XXY, XXX och XXZ. I andra hand har E.ON yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Lantmäteriets ersättningsbeslut även i de delar det avser fastigheterna XYX, XYZ, XZZ, XZX, XZY, YYY och YYX.

Halmstads kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå E.ON:s ansökan om ledningsrätt för gasledningen Stjärnarp-Halmstad i dess helhet eller, i andra hand, ge kommunen rätt att enligt 13 a § ledningsrättslagen (1973:1144)

återkomma i ersättningsfrågan för delsträckorna 11–13 och 18–23. Kommunen har vidare yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. E.ON och kommunen har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Severins Möbler i Halmstad AB (Severins Möbler) har motsatt sig E.ON:s ändringsyrkanden. Övriga motparter har inte haft något att erinra mot vare sig E.ON:s eller kommunens ändringsyrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E.ON har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg: Kommunens planer för delsträckan 11–13 är fortfarande diffusa och inte tillräckligt konkretiserade. Det framgår inte heller hur de tänkta planerna försvåras om ledningsrätt beviljas. Det finns dessutom andra svårigheter vid planläggning av detta område, exempelvis strandskydd och stor påverkan på landskapsbilden.

Halmstads kommun har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg: Efter mark- och miljödomstolens dom har kommunen för delsträckan 11–13 beslutat att i detaljplan pröva besöksanläggningar samt industri och verksamheter (fastigheten YYZ i Halmstads kommun). De tänkta planerna kommer att försvåras avsevärt om ledningsrätt beviljas för den befintliga gasledningen.

Severins Möbler har anfört i huvudsak att gasledningen kommer att påverka bolagets planerade byggnation på fastigheten XYZ.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ska ledningsrätt ges?

Den befintliga underjordiska gasledning som E.ON har ansökt om ledningsrätt för är till stora delar belägen i mark som är detaljplanelagd, huvudsakligen som allmän platsmark. Parterna är överens om att ledningen ska ligga kvar i befintlig sträckning och lokaliseringen ska därmed inte prövas.

Kommunens huvudargument är att den sökta ledningsrätten skulle försvåra planläggningen av markområden som ännu inte omfattas av detaljplaner samt att det är olämpligt att upplåta ledningsrätt i allmän platsmark, eftersom rättigheten dels gör det svårare att samordna dragningen av olika slags ledningar i marken, dels generellt försvårar ut- och ombyggnad av infrastrukturen. Severins Möbler har framhållit att en ledningsrätt skulle försvåra framtida byggnation på fastigheten XYZ.

Eftersom den aktuella ledningen redan är på plats och kommunen har förklarat att sträckningen inte ska ändras utgör kommunens argument inte något hinder mot att E.ON får ledningsrätt. Att marken där ledningen ligger redan är upplåten med nyttjanderätt hindrar inte heller att ledningsrätt ges (jfr NJA 2013 s 795). Inte heller i övrigt finns något hinder mot att E.ON:s ansökan bifalles.

Detta innebär att E.ON ska ges ledningsrätt för gasledningen på hela sträckan Stjärnarp-Halmstad. Lantmäteriets ledningsrättsbeslut ska därför fastställas. Vid den utgången ska även Lantmäteriets ersättningsbeslutet avseende fastigheterna XXY, XXX och XXZ fastställas.

Mark- och miljödomstolens dom kan inte uppfattas på annat sätt än att ledningsrätten upphävdes bara för kommunens fastigheter, då endast kommunen och E.ON var parter i målet där. Ledningsrätten för XYZ har därför vunnit laga kraft och kan inte prövas i aktuellt mål.

Ska kommunen få rätt att vid en senare tidpunkt begära ersättning för upplåtelse av mark på grund av ledningsrätten?

Kommunen har begärt rätt att enligt 13 a § ledningsrättslagen få återkomma i ersättningsfrågan för delsträckorna 11–13 och 18–23, eftersom den inte i nuläget kan bedöma vilka skador som kan uppstå vid en utbyggnad av infrastrukturen i dessa områden.

Enligt förarbetena ska bestämmelsen i 13 a § ledningsrättslagen tillämpas försiktigt. Som tingsrätten har funnit ska frågor om ersättning för framtida skador som inte

kunnat förutses vid förrättningen överhuvudtaget inte prövas enligt fastighetsbildningslagen. (Se prop. 1991/92:127 s. 74 och 99.) Mark- och miljödomstolens dom i denna del ska därför inte ändras.

Rättegångskostnader

Kommunen har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 7 812 kr avseende sex timmars arbete. Beloppet har godtagits av E.ON som skäligt i och för sig. E.ON har dock gjort gällande att kommunen som tappande part själv ska svara för sina rättegångskostnader här.

Fördelningen av rättegångskostnaderna i mål om ledningsrätt i Mark- och miljööverdomstolen regleras i 29 § ledningsrättslagen samt 16 kap. 14 § andra stycket och 17 kap. 3 § andra stycket fastighetsbildningslagen. Den som ska betala ersättning för mark eller rättighet ska enligt huvudregeln själv bära sina kostnader samt den kostnad som han eller hon orsakar motparten genom att själv överklaga. Detta gäller dock inte om den som avstår eller upplåter mark eller rättighet själv har överklagat och förlorat här. I detta fall har både kommunen och E.ON överklagat mark- och miljödomstolens dom. Det går inte att avgöra hur stor del av det av kommunen yrkade beloppet som belöper på arbete som lagts ner på grund av E.ON:s överklagande. Mark- och miljööverdomstolen finner skäligt att tillerkänna kommunen ersättning med halva det yrkade beloppet, dvs. 3 906 kr.

Övrigt

Genom Lantmäteriets beslut uppläts ledningsrätt bl.a. i fastigheten Fanan 39 i Halmstads kommun. Lantmäteriet har meddelat att denna fastighet har belastats felaktigt, eftersom en fastighetsreglering från 2009 av förbiseende inte har registrerats i registerkartan. Lantmäteriet har uppgett att rättelse kommer att ske i samband med registrering av förrättningen. Med anledning av detta föranleder felet i beslutet inte någon åtgärd från Mark- och miljööverdomstolens sida.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Cecilia Undén, hovrättsrådet Ingrid Åhman, referent, och tf. hovrättsassessorn Elena Landberg.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Hannah Grahn.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-10-29
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr F 4665-14

KLAGANDE

Halmstads kommun
Box 153
301 05 Halmstad

Ombud: J H

MOTPART

E.ON Gas Sverige AB

Ombud: Advokat M H

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut den 20 november 2014 i ärende nr N96426

SAKEN

Ledningsrättsåtgärd berörande gasledning Stjärnarp-Halmstad i Halmstads kommun

DOMSLUT

Med delvis bifall till överklagandet upphäver mark- och miljödomstolen ledningsrätten i delsträckan 13-18 (angiven i KA5 och KA6 i Lantmäteriets beslut, upphävandet avser angiven sträcka med början fr.o.m. fastigheten XXX och t.o.m. den punkt där ledningen passerar det norra hörnet på fastigheten XYY).

Ersättningsbeslutet upphävs i de delar det avser fastigheterna XXX, XXY och XXZ.

Domstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 309406

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

E.ON Gas Sverige AB ska ersätta Halmstads kommun för rättegångskostnader med 31 248 kr. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

Lantmäteriet beslutade den 20 november 2014 att till förmån för E.ON Gas Sverige AB (nedan E.ON) för all framtid upplåta rätt att bibehålla underjordisk gasledning med tillhörande anordningar i sträckningen Stjärnarp-Halmstad (belastande fastigheterna enligt punkt 4 i Lantmäteriets beslut). Enligt Lantmäteriets beslut ges E.ON även rätt bland annat att inom ett 5 meter brett område med ledningen som mittlinje bortta träd, buskar och inträngande grenar som hindrar inspektion av ledningssträckningen samt i framtiden hålla detta område fritt från växtlighet. Lantmäteriet beslutade samma dag att E.ON ska betala Halmstads kommun sammanlagt 158 331 kr, varav 45 000 kr i intrångsersättning.

Halmstads kommun har överklagat Lantmäteriets beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Halmstads kommun har i första hand yrkat att Lantmäteriets beslut om ledningsrätt ska upphävas och att E.ON:s ansökan ska lämnas utan bifall. I andra hand har kommunen yrkat att Lantmäteriets beslut i ersättningsfrågan ska ändras såvitt avser delsträckorna 11-23 (jfr KA5-KA7) på sätt att kommunen ges rätt enligt 13 a § ledningsrättslagen att återkomma i ersättningsfrågan, när det går att bedöma vilken skada kommunen lider såsom fastighetsägare. Halmstads kommun har även yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 31 248 kr (24 tim x 1 302 kr/tim).

E.ON har bestritt bifall till yrkandena. Vad gäller rättegångskostnaderna har E.ON vitsordat tidsåtgången, men ifrågasatt timarvodet i förhållande till kommunens verkliga kostnad.

Halmstads kommun har utvecklat sin talan enligt i huvudsak följande.

Ledningsrätt i urban miljö

På huvuddelen av delsträckorna punkt 2-6, 10-13 och del av delsträcka punkt 13-14 samt hela sträckan punkt 14-23 på förrättningskartan går gasledningen inom område som enligt detaljplan utgör allmän platsmark, gata. Det är olämpligt att upplåta

ledningsrätt inom planlagd allmän platsmark, eftersom det inom sådana områden återfinns ett antal ledningsägare som måste samsas om utrymmet. Över tid kommer det dessutom nya ledningar/ledningsägare, vilket kan kräva att befintliga ledningar måste justeras och flyttas. Det kan även krävas flyttning av ledningar pga. annan ombyggnad av infrastruktur som gator och gång- och cykelvägar. Det kan t.ex. behöva byggas nya underfarter för gator och gång och cykelvägar. Utökning och omdimensionering av va-ledningar är ett annat exempel. På grund av detta är ledningsrätten inte lämplig inom urbant detaljplanelagt område för allmän plats. Här måste upplåtelse för ledningar vara mer flexibla för att enkelt kunna hanteras. Om alla ledningshavare skulle söka och få ledningsrätt för sina ledningar inom allmän plats, skulle hanteringen av förändringar bli både kostsam, tungrodd samt åsamka samhället onödiga kostnader. Förmodligen finns det inte hellre kapacitet hos lantmäterimyndigheterna att hantera dessa ärenden om volymen på dem ökar, eftersom det redan idag är långa handläggningstider. Skadan för kommunen både som fastighetsägare och ledningshavare och för andra ledningsägare är svår att beräkna då det vid ledningsrättsbesluten är svårt att förutse vilka framtida skador som kan åsamkas kommunen och andra ledningshavare. Ledningsrätten är därför till förfång för kommunen som fastighetsägare och ledningsägare. Vidare har kommunen markavtal med andra bolag (Scanova, Nissamedia AB och HEM nät AB) som också berörs av ledningsrätten. Kommunen kan komma att krävas på ersättning, om de parter som har markavtal med kommunen lider skada. Det kan också nämnas att olämpligheten av ledningsrätt inom allmänplats tidigare i olika sammanhang har framförts från kommunernas intresseorganisation (jmf SKL:s skrivelse SKL11/6733 avseende ledningsrätt i Malmö kommun). För ledningar inom planlagd allmän platsmark är det därför lämpligare med civilrättsliga avtal mellan parterna än att ledningsrätt upplåts.

Det bör även påpekas att de rättsfall som Lantmäteriet hänvisar till i förrättningsbeslutet inte är relevanta i detta fall. Fallen avser telekommunikationsanläggningar som föregåtts av en bygglovsprövning. dvs. i bygglovet har det bedömts att det går att bevilja bygglov med hänvisning till "mindre avvikelse" från planen. Det måste tolkas så att markområdena där anläggningarna är utförda inte längre utgörs av

allmän platsmark. En prövning har således gjorts i samband med bygglovet. I fallet med Halmstads kommun finns ingen sådan prövning. Vad gäller NJA 2013 s. 795 avsåg målet ett ianspråktagande av 8,5 kvm mark för en mast och ett teknikskåp, vilket är en väsentlig skillnad jämfört med den gasledning som det är fråga om i detta mål. I avgörandet säger HD att det i normalfallet saknas stöd för att avslå en ansökan om ledningsrätt på den grunden att det finns alternativa upplåtelseformer. Kommunen menar dock är den situation som är för handen i detta mål inte är ett normalfall bl.a. eftersom parternas intentioner varit att i samförstånd lösa upplåtelsefrågan.

När kommunen år 1987 upplät nyttjanderätt för ifrågavarande gasledning, var utgångspunkten hos såväl Sydgas AB - som ägde ledningen - som kommunen att parterna skulle lösa detaljerna rörande nyttjanderätten i samförstånd. Så var fallet alltjämt 2001, vilket framgår av lantmäteriprotokollet 2001-04-26. Nämnade faktum var således grunden för varför kommunen upplåtit nyttjanderätt överhuvudtaget för ledningen. Att gasledningen tid därefter övergått i annan juridisk persons ägo, ska inte ändra förutsättningarna. Särskilt inte för kommunen som är markägare.

Att kommunen överklagat lantmäteriets beslut beror inte på att kommunen vill ha bort gasledningen, utan handlar om på vilka premisser som ledningen ska finnas på kommunal mark. Kommunen har redan upplåtit utrymmet med nyttjanderätt. Om formen för upplåtelse förblir nyttjanderätt, kommer kommunen - i sin egenskap av markägare - att kunna förfoga över sin mark såsom en kommun måste kunna beträffande mark av ifrågavarande slag, dvs. allmän platsmark. Det innebär inte att gasledningen får en osäker framtid utan endast att ledningsägaren får ta de ekonomiska konsekvenserna när kommunen vill förändra berörd mark. Om däremot ledningsrättsbeslutet blir bestående, blir det kommunen som får ta de ekonomiska konsekvenserna av eventuella förändringar. Detta är inte rimligt dels med anledning av parternas intentioner år 1987, dels eftersom fråga är om en kommersiell gasledning som genererar inkomster till E.ON.

Vidare menar kommunen att innehållet i 8, 9 och 10 §§ ledningsrättslagen måste beaktas. Dessa ska läsas ihop och utgör tillsammans ett skydd mot upplåtelse av ledningsrätt som motverkar eller riskerar att motverka gällande planer eller förändringar/ tillägg till sådana planer.

Ledningsrätten strider mot detaljplan

Delsträcka mellan punkt 2-6 markerat på förrättningskartorna strider mot detaljplanerna med aktbeteckningarna 1380-854, 1380-E120 och 1380-1040. Detaljplanerna anger att skydd ska planteras och kommunen har en skyldighet att upprätthålla en planteringszon. Skyddet är avsett för att industrifastigheter med bl.a. återvinningsanläggningar vid sidan om vägen ska vara fria från insyn. Är det så att ledningsrätt beviljas inom ett fem meter brett område, är det inte möjligt att uppföra och upprätthålla en planteringszon som ger ett fullgott insynsskydd utmed hela sträckan. Detta är särskilt tydligt utmed vissa delar där verksamheternas byggnader ligger nära vägen. Ledningsrätten står inom detta område i strid mot detaljplanen.

Ledningsrätten motverkar planläggning mm

Vad det gäller delsträckan punkt 11-13 på förrättningskartan omfattas den av översiktsplan och i ingiven förstudie utreds förutsättningarna kring en flytt av en nöjespark till området. En ledningsrätt genom detta område kommer att försvåra områdets utveckling och anläggandet av exempelvis en nöjespark. Detta med tanke bl.a. på att ledningen inte ligger djupare än 1 meter. Efter förstudien beräknas ett planbeslut tas under våren 2015.

Ledningsrätten påverkar även den s.k. Södra infarten där planläggningen har påbörjats och kommunen har anslagit medel för utbyggnad. Halmstads kommun har kommit långt i sin planering av Södra infarten. Detaljplanen ska i dagarna ut på samråd. Budgeten för projektet är beslutad. Södra infarten utgör också ett av två projekt som inom de kommande åren är prioriterade inom Halmstads kommun. Den kommer att underlätta trafiksituationen genom staden samt möjliggöra en enklare in/utfart för tung trafik till och från hamnen. Första delen av Södra infarten beräknas

vara klar år 2020. Det finns ett stort allmänt intresse av att Södra infarten blir färdig inom kort tid. Trafiksituationen genom staden är redan i dagsläget svår.

Sträckningen av sökt ledningsrätt, mellan punkterna 13-18 på förrättningskartan, går rakt igenom område som berörs av pågående planarbete för Södra infarten. Om ledningsrätt beviljas, kommer det uppstå stora konflikter vid utformningen av infrastrukturen för Södra infarten. Tänkta exploateringsområden som frigörs för byggnation när ramperna i sydvästra kvadranten på trafikplats 43 (nuv Halmstad S) rivs, begränsas i dess möjlighet att bebyggas. Vid gasledningens korsning av E6/E20, där det ska byggas nya ramper till och från motorvägen (ny trafikplats 42 ingående i södra infarten-projektet), har det vid tidigare kontakter med Swedgas (E.ON) diskuterats att det krävs en överdäckning (betongplatta) som skydd för ledningen. Kommunen tillbakavisar påståendet att dess planer för marken inte är tillräckligt konkretiserade och inger och åberopar två beslut från Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott, dels ett beslut 2014-05-27 om planuppdrag, dels ett beslut 2015-03-25 om medfinansieringsavtal, i vilket Trafikverket är avtalspart. Besluten visar att Södra infarten är en viktig del i utformningen av Halmstads kommun.

På delsträckan mellan punkt 18-21 på förrättningskartan påverkar ledningsrätten även planerade ombyggnader av infrastrukturen omkring Laholmsvägen som bl.a. är föranlett av de förändringar som den s.k. Södra infarten medför. Största påverkan med anledning av att ledningen inte ligger djupare än ca 1 meter sker vid nytt rondellbygge vid korsningen Laholmsvägen-Wrangelsgatan där kommunen planerar att – utan planändring – inom den allmänna platsmarken anlägga GC-tunnlar. Planskildheten ska ge en högre trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter. Dessutom kommer korsningen Laholmsvägen/Ryttarevägen i konflikt med ledningen där kommunen planerar att bygga en planskildhet för GC-trafiken (och ev. busstrafik). Omläggning av gasledningen blir nödvändig. Längs Larsfridsvägen ligger gasledningen tillsammans med stora ledningar för kombinerat spill/dagvatten. Här planeras för anläggande av en större dagvattenledning. Det planeras för en ny trädallé längs den genom södra infarten-projektet ombyggda gatan. Gasledningen kommer sannolikt i konflikt med dessa planerade åtgärder.

Ledningsrätten påverkar även framtida planerade ombyggnader av kommunens vatten- och följande problem har identifierats. I den del av Pilefeltsgatan och Larsfridsvägen (punkterna 20-22) som berörs av ledningsrätten har Halmstads kommun stora kombinerade ledningar med innerdiameter 900 mm, 1200 mm och 1600 mm samt äldre gjutjärnshuvudledningar för dricksvatten. Halmstads kommun arbetar ständigt med separering av de kombinerade ledningarna, vilket innebär att de kombinerade ledningarna i Pilefeltsgatan samt Larsfridsvägen inom en 20-års period kommer att ersättas med duplikatsystem, d.v.s. en ledning för spillvatten och en ledning för dagvatten. Enligt normer och regler för hur dagvattenledningar dimensioneras, kommer innerdimensionen för dessa ledningar att överstiga de befintliga dimensionerna på de kombinerade ledningarna. Med andra ord kommer grövre ledningar att behöva anläggas i Pilefeltsgatan samt Larsfridsvägen. Även i sträckan längs Laholmsvägen mellan Västervallvägen och Larsfridsvägen finns befintliga kombinerade ledningar som kommer att ersättas med duplikatsystem. Va-ledningar inom ovanstående sträckor måste kunna anläggas inom området som berörs av ledningsrätten.

I sträckan Reparatörsgatan fram till fastigheten YXX (punkterna 12-14) finns befintliga dricksvatten- och spillvattenledningar. Det måste vara möjligt att inom ledningsrättsområdet ersätta dessa befintliga ledningar med grövre ledningar samt kompletteras med andra nya va-ledningar

Intresseavvägning

Enligt 6 § ledningsrättslagen får ledningsrätt inte upplåtas, om ändamålet lämpligen bör tillgodoses på annat sätt eller olägenheterna av upplåtelsen från allmän eller enskild synpunkt överväger de fördelar som kan vinnas genom den. Enligt 10 § samma lag får ledningsrätt inte upplåtas, om olägenhet av någon betydelse uppkommer för allmänt intresse.

De beskrivna olägenheter som kommunen drabbas av i egenskap av planmyndighet, förvaltare av allmänna platsen samt ledningsägare, överväger den nytta ledningsrätten skulle innebära för E.ON. Sammantaget har Halmstads kommun visat att

E.ON söker ledningsrätt inom ett område som är av stor betydelse för kommunen. Ledningsrätt söks invid den mest trafikerade in- och utfarten till staden. För kommunens fortsatta utveckling måste kommunen, och även andra ledningsägare, kunna nyttja området på ett ändamålsenligt sätt. Den sökta ledningen är redan på plats, men en ledningsrätt till skillnad från ett nyttjanderättsavtal inskränker på ett oacceptabelt sätt kommunens möjligheter att styra samhällsbyggnaden.

Tillämpning av 13 a § ledningsrättslagen

Det ligger i sakens natur att det på det här stadiet inte går att bedöma kostnaderna för de tilltänkta förändringar av Södra infarten om ledningsrätten består, då kommunen blir tvungen att anpassa sina förändringar utifrån gasledningen dragning/ höjdnivå etc. Sålunda vidhålls att 13 a § i ledningsrättslagen är tillämplig.

E.ON har utvecklat sin talan enligt i huvudsak följande.

Beviljande av ledningsrätt

Inledningsvis får framhållas att det här rör sig om en befintlig ledning som anlades redan år 1987 i samförstånd med bland annat Halmstads kommun. Ledningen sträcker sig från stamledningen på fastigheten YXY till mät- och reglerstationen på fastigheten YXZ. Vid installationen av ledningen 1987 ansågs lokaliseringen av ledningen vara den mest lämpliga. Den befintliga sträckningen får fortfarande anses vara den mest lämpliga med hänsyn till att ledningen faktiskt finns här och det inte ens påstås från kommunens sida att någon annan sträckning skulle vara mer lämplig. E.ON:s intention har sedan ledningen anlades varit att ledningsrätt ska upplåtas för ledningen i enlighet med E.ON:s policy för större gasdistributionsledningar. Detta framgår även av Lantmäteriets protokoll daterat den 26 april 2001.

Med beaktande av att detaljplanerna antagits efter att ledningen anlades kan dessa inte utgöra hinder för beviljande av ledningsrätt. Beträffande delsträcka 11-13 ska framhållas att ledningen är redovisad på plankartorna i befintliga detaljplaner och att den alltså är direkt förenlig med detaljplanerna och har funnits med som en förutsättning när planerna har utarbetats. Kommunens diffusa planer i översikts-

planen och i den odaterade förstudien kan inte tillmätas någon större betydelse vid den intresseavvägning som ska göras mot intresset att bibehålla en befintlig ledning med stöd i gällande detaljplan.

Det bör noteras att ledningen som sådan, oaktat upplåtelseform, utgör hinder för anläggande av en skyddsplantering på utmärkt plats (delsträcka 2-6). Området är emellertid tillräckligt brett för att rymma både ledningen och skyddsplanteringen. Ledningen bidrar till och med till att förstärka det visuella skyddet av skyddsplanteringen genom den regelbundna underhållsröjningen som sker över ledningen och som därmed skapar en undervegetation som förstärker det visuella skyddet som trädridån ger mot industribebyggelsen. Att inte framdeles kunna anlägga en skyddsplantering på precis de utmärkta platserna får i vart fall anses utgöra en mindre avvikelse från detaljplanerna. Särskilt med beaktande av att ledningsrätten inte står i strid med syftet med gällande detaljplaner. Såsom ovan framhållits har Halmstads kommun i samband med att ledningen anlades samtyckt till ledningens sträckning.

Vad avser Halmstads kommuns framtida planprocesser kan dessa inte beaktas inom ramen för ledningsrättsprövningen. Detta med hänsyn till att kommunens planer inte är tillräckligt konkretiserade – detaljplan finns inte heller idag – samt att samtliga åtgärder har beslutats efter att aktuell ledning anlagts. Det kan således inte anses klarlagt att ledningsrätten skulle påverka kommunens planer negativt. Vad kommunen framfört är vidare att hänföra till den befintliga ledningen som sådan och inte upplåtelseformen. Som ovan anförts har Halmstads kommun samtyckt till ledningens sträckning i samband med att ledningen anlades och ärendet vid Lantmäteriet inleddes. Domstolen har således att utgå från gällande planförhållanden vid tidpunkten för Lantmäteriets prövning i november 2014. Avslutningsvis får för undvikande av tveksamheter angående ledningsrättens framtida påverkan framhållas att vad Swedgas eventuellt framhållit angående överdäckning inte kan läggas E.ON till last, eftersom Swedgas utgör en från E.ON självständig juridisk person.

Upplåtelseformen ledningsrätt som sådan innebär inte ytterligare inskränkningar för kommunen. För undvikande av missförstånd får framhållas att beviljande av ledningsrätt inte hindrar att andra ledningar läggs i anslutning till gasledningen under förutsättning att gällande säkerhetsföreskrifter iakttas.

Vad avser av Halmstads kommun anförd grund att ledningsrätt inte bör upplåtas i urban miljö och inom allmän platsmark kan följande noteras. Det är korrekt som kommunen anför att allmän platsmark är ett område som är till för att säkra funktioner för det allmänna behovet. Dessa kriterier är också en förutsättning för att upplåta ledningsrätt. Ledningsrätt för ledningar som har ett allmänt intresse är alltså i högsta grad förenlig med syftet bakom allmän platsmark. Högsta domstolen har i ett avgörande, NJA 2013 s. 795, konstaterat att stöd saknas för att avslå en ansökan om ledningsrätt på den grunden att det finns alternativa upplåtelseformer.

Bestämmelserna i 6 och 10 §§ ledningsrättslagen tar sikte på motstående intressen av annat slag än markägarens intresse av att utrymmet kan disponeras på annan rättslig grund, t.ex. genom markavtal. Det uppställs vidare inget krav på att parterna ska ha försökt att komma överens innan ett ledningsbeslut fattas. Domstolen har noterat att ledningsrätt är ett särskilt rättsinstitut som är avpassat för dess specifika ändamål. Högsta domstolen har vidare konstaterat att ledningsrätt kan upplåtas inom allmän platsmark och att de särskilda intressen som är knutna till den allmänna platsen får föras in i bedömningen enligt ledningsrättslagen. För att invändningar ska tillmätas betydelse krävs dock att kommunen kan visa på vid tidpunkten för ledningsrättsbeslutet konkreta nackdelar, vilket inte skett i här aktuellt mål. Med utgångspunkt i Högsta domstolens avgörande saknas grund för vad kommunen anför i denna del.

Att NJA 2013 s. 795 avsåg upplåtelse för en mast och ett teknikskåp och inte en ledning saknar betydelse då Högsta domstolens prejudikat är generellt formulerat och tillämpligt. Kommunen anför att förhållandena skiljer sig från detta fall genom att det i fallet i Högsta domstolen fanns en bygglovsprövning som föregått ansökan om ledningsrätt, där man i bygglovsprövningen kommit fram till att den ifrågasvarande anordningen utgjorde en mindre avvikelse från detaljplanen. Det finns dock

ingenting i Högsta domstolens dom som antyder att detta skulle haft någon betydelse för bedömningen. Lantmäteriet gör en egen och självständig prövning av frågan om ledningen utgör en mindre avvikelse från detaljplanen och är inte bunden av kommunens bedömning i bygglovsärendet. Det är uppenbart i detta fall att ledningen är förenlig med planen eller att ledningen och den påverkan den har på skyddsplanteringen i vart fall ska anses utgöra en sådan mindre avvikelse från detaljplanen som är tillåten enligt 8 § ledningsrättslagen.

Tidpunkt för beslut i ersättningsfrågan

Huvudregeln enligt ledningsrättslagen är att beslut i ersättningsfrågan ska fattas i samband med ledningsrättsförrättningen och endast i undantagsfall skjutas på framtiden. Bestämmelsen ska inte tillämpas på så sätt att ersättningsbeslut skjuts på framtiden för att man vill avvakta eventuella oförutsebara skador. Endast om man kan förvänta sig ett bättre beslutsunderlag i framtiden och ett uppskov är nödvändigt för att uppnå godtagbar kvalitet på ersättningsbeslutet kan 13 a § ledningsrättslagen aktualiseras.

Halmstads kommun önskar uppskov i ersättningsfrågan då skadan inte i nuläget går att bedöma. Av de omständigheter som kommunen anfört tycks det närmast röra sig om oförutsebara skador. Detta med hänsyn till att kommunen inte presenterat konkreta framtida planer och inte heller redogjort för vari skadan de facto kan komma att bestå. Det noteras vidare att flera av besluten vad avser de planerade ombyggnaderna avser tiden efter att Lantmäteriet fattat sitt beslut. Kommunen har således ett önskemål om att planera markanvändningen utan att ta hänsyn till den befintliga ledningen och har inte ens gjort någon beräkning av vilka kostnader det skulle vara förenat med att anpassa planeringen av ny infrastruktur till den befintliga ledningen alternativt vilka kostnader det skulle vara förenat med att flytta ledningen för att anpassa den till ny infrastruktur. Självfallet borde sådana analyser och kostnadsberäkningar göras vid planerade förändringar av infrastruktur för att uppnå de samhällsekonomiskt rimligaste lösningarna vid investeringar i ny infrastruktur. En förutsättning för att de befintliga gasledningarna överhuvudtaget ska beaktas vid kommunens planering är uppenbarligen att ledningsrätten för ledningen

består. Kommunens inställning och resonemang i detta avseende utgör i sig och allmänt sett ett starkt stöd för att upplåta ledningsrätt för ledningar i allmän platsmark. Med beaktande av vad kommunen anfört samt att det rör sig om en befintlig ledning saknas grund att senarelägga ersättningsbeslutet.

Angående de påstådda ekonomiska konsekvenserna av ledningsrättsbeslutet kan noteras att E.ON i egenskap av ledningsrättshavare, i förhållande till fastighetsägaren, ska svara för de merkostnader som kan uppkomma till följd av att E.ON anvisar särskilda skyddsåtgärder vid anläggningsarbete eller dylikt som ska utföras intill ledningen.

Mark- och miljödomstolen har den 20 augusti 2015 haft sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Det är ostridigt att ledningsrättslagen är tillämplig för den aktuella typen av gasledningar samt att den befintliga ledningen varit förlagd i aktuellt område sedan slutet av 1980-talet med stöd av muntlig nyttjanderätt.

Parterna är överens om att ledningen ska finnas kvar. Frågan i målet är om ledningen ska få vara förlagd där med stöd av ledningsrätt eller inte.

Av 6 § ledningsrättslagen framgår att ledningsrätt inte får upplåtas, om ändamålet lämpligen bör tillgodoses på annat sätt eller olägenheterna av upplåtelsen från allmän eller enskild synpunkt överväger de fördelar som kan vinnas genom den. Högsta Domstolen har vid tolkning av lagrummet i NJA 2013 s 795 angett bl.a. följande:

(p 8 HD:s dom) Ordalydelsen i 6 § synes inte utesluta att även alternativa rättsliga lösningar vägs in i bedömningen, när det talas om ”annat sätt” att tillgodose ändamålet. Vad lagstiftaren närmast har haft i åtanke är dock förhållanden av ett annat slag, nämligen att det kan finnas lämpliga alternativ för ledningsdragningen eller placeringen av anordningen. Enligt lagmotiven har sökanden inte någon ovillkorlig rätt att få utnyttja just det utrymme som ansökan avser. Om det innebär en mindre olägenhet för fastighetsägaren att uppföra

anordningen på en annan plats och den är lämplig för ändamålet, har det ansetts att sökandens intresse bör vika. (Prop. 1973:157 s. 32, s. 96 och s. 100 f.) Det kan också finnas skäl att pröva alternativa tekniska utföranden (jfr HD:s utslag den 5 juni 2013 i mål Ö 3264-11 (1) p. 11).

Av 8 § ledningsrättslagen framgår bl.a. att inom ett område med detaljplan eller områdesbestämmelser får en ledningsrätt inte upplåtas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Av 9 § ledningsrättslagen framgår att inom område som inte omfattas av detaljplan, får ledningsrätt inte upplåtas om upplåtelsen skulle försvåra områdets ändamålsenliga användning, föranleda olämplig bebyggelse eller motverka lämplig planläggning av området.

Av 10 § ledningsrättslagen framgår att ledningsrätt inte får upplåtas, om olägenhet av någon betydelse uppkommer för allmänt intresse samt att det inte gäller när upplåtelsen är till övervägande nytta från allmän synpunkt. Högsta Domstolen har i NJA 2013 s 795 uttalat bl.a. följande avseende 10 §.

(p 9 HD:s dom) Inte heller 10 § ledningsrättslagen är tänkt att öppna för en prövning av de alternativa upplåtelseformer som kan finnas i ett visst fall. Paragrafen har i lagmotiven beskrivits som en generell bestämmelse om skydd för allmänt intresse. Den ska ses som ett komplement till kravet på planmässighet och innebär att beslutsmyndigheten kan avslå en ansökan om ledningsrätt med hänvisning till att exempelvis trafik-, miljövårds- eller naturvårdsintressen orsakas en olägenhet av någon betydelse

Högsta Domstolen har vidare i NJA 2013 s 795 uttalat bl.a.

(p 10 i HD:s dom) att det i normalfallet saknas stöd för att avslå en ansökan om ledningsrätt på den grunden att det finns alternativa upplåtelseformer som ger operatören tillgång till utrymmet. Ledningsrättslagen är särskilt anpassad för sitt ändamål, både när det gäller rättens utformning och villkoren för den, och avvägningsreglerna i 6 och 10 §§ tar sikte på motstående intressen av annat slag än markägarens intresse av att utrymme kan disponeras på någon annan rättslig grund.

(p 18 i HD:s dom) att ledningsrätt kan upplåtas också inom allmän plats och att de särskilda intressen som är knutna till den allmänna platsen får föras in i bedömningen enligt ledningsrättslagen.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömningar i nu aktuellt fall. Angivna delsträckor är de som anges i Lantmäterimyndighetens förrättningskartor (KA3-KA7).

Delsträcka 1-6 (KA3-KA4)

Den aktuella delsträckan ligger inom detaljplan för industriområde och längs med Stjärnarpsvägen fram till dess anslutning till väg 15.

För sträckan 1-2 har kommunen inte angett några skäl till att ledningsrätten ska upphävas.

För delsträckan 2-6 har kommunen hävdatt att upplåtelsen strider mot detaljplanerna för området p.g.a. att planerna föreskriver skyddsplantering och att hinder därmed föreligger enligt 8 § ledningsrättslagen. I det område där ledningsrätt upplåtits finns i planerna likartade skyddsbestämmelser med följande innehåll.

SKYDD- Skydd mot störning, visuell skyddsplantering.

SKYDD- Område med visuell skyddsplantering som skyddar mot störning och insyn.

Områdena är i planerna ca 40 meter breda.

I den nu upplåtna ledningsrätten ingår rätt att inom ett 5 meter brett område med ledningen som mittlinje bortta träd, buskar och inträngande grenar.

Mark- och miljödomstolen kunde vid synen konstatera att skyddsområdet är trädbeväxt och utformat i enlighet med detaljplanernas bestämmelse. Viss röjning längs vägen hade genomförts men det påverkade inte helhetsintrycket av insynsskydd. Domstolen menar att inte heller en återkommande röjning av ett fem meter brett område skulle ta bort intrycket av skyddsplantering. Den upplåtna ledningsrätten bedöms inte stå i strid med detaljplanen och är under alla omständigheter att betrakta som en mindre avvikelser som inte motverkar syftet med planbestämmelsen. Det saknas anledning att upphäva ledningsrätten mot bakgrund av att den skulle vara planstridig.

Kommunen har vidare angett att man anser att det är olämpligt att upplåta ledningsrätt inom planlagd allmän platsmark. För den aktuella delsträckan 1-6 har emellertid kommunen inte anfört några beaktansvärda skäl för att ledningsrätten skulle strida mot ledningsrättslagen. Det saknas enligt domstolen skäl att upphäva ledningsrätten i delsträcka 1-6 enbart på den grunden att området utgörs av allmän plats enligt detaljplanerna.

Vad kommunen i övrigt anfört om delsträcka 1-6 föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska avslås i denna del.

Delsträcka 6-11 (KA4)

Delsträcka 6-11 ligger i huvudsak längs väg 15 delvis inom och delvis utom detaljplanelagt område. Kommunen har inte preciserat hur ledningsrätten skulle påverka kommunens intressen utöver den principiella invändningen att ledningsrätten upplåts inom allmän plats.

Mark- och miljödomstolen finner mot bakgrund av vad som anges i NJA 2013 s 795 att endast det faktum att ledningsrätten upplåtits inom allmän plats inte är tillräckligt för att neka ledningsrätt. Då kommunen inte fört fram några andra skäl som skulle hindra att ledningsrätt beviljades i delsträcka 6-11, saknas det anledning att upphäva ledningsrätten i den delsträckan. Överklagandet ska avslås i denna del.

Delsträcka 11-13 (KA5)

Delsträcka 11-13 ligger inom ett ursprungligen lantligt område som genom sin närhet till Halmstad i vart fall delvis har omvandlats eller håller på att omvandlas till områden för olika verksamheter. Området avgränsas i sydväst av västkustbanan, i väst och nordväst ungefär av Fylleån och i öster av väg 15. Ledningsrätten är beviljad inom detaljplanelagt område eller i gränsen till detaljplanelagt område.

Kommunen har för delsträckan 11-13 anfört att ledningsrätten skulle försvåra planläggningen av området, men har inte anfört att ledningsrätten skulle strida mot gällande detaljplan. Den åberopade planläggningen avser ett nöjesfält.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att i de delar området redan är detaljplane-lagt så är det inte åberopat planstridighet. Regeln i 8 § ledningsrättslagen utgör därmed inget hinder mot ledningsrätt. I de delar det rör sig om icke planlagd mark ligger den i anslutning till redan planlagd mark; det bör därmed gå att undvika ledningen vid planläggningen av ny mark. Vidare har kommunens åberopade skäl, ett nöjesfält, inte den konkretiseringsgrad att det kan bedömas på vilket sätt ledningsrätten skulle motverka planläggningen. Det enda skäl som angetts är att ledningen ligger på ca 1 meters djup, vilket inte kan anses vara skäl nog att neka ledningsrätt. Planläggningen bedöms inte motverkas på så sätt att ledningsrätt skulle vara otillåten enligt 9 § ledningsrättslagen.

Även arbetet med södra infarten är av kommunen åberopat avseende sträckan 11-13. Av ingivet arbetsmaterial avseende södra infarten framgår emellertid att sträckan 11-13 (fram t.o.m. fastigheten YYZ) inte berörs av planerna för södra infarten.

Det saknas skäl att upphäva beslutet om ledningsrätt för sträckan 11-13.

Inte heller vad kommunen anfört om ledningar i sträckan Reparatorsgatan fram till fastigheten YXX (ung. punkterna 12-14) är skäl att upphäva ledningsrätten i aktuell delsträcka.

Ledningsrätten bör bestå i hela den angivna sträckning t.o.m. fastigheten YYZ.

Delsträcka 13-18 (KA5-KA6)

Delsträcka 13-18 är den del av ledningen som korsar motorvägen E6 och på västra sidan om E6 går vidare genom planlagt område fram till Laholmsvägen och en bit in mot Halmstad längs Laholmsvägen. Området från punkt 13 och fram till väg E6 är idag inte planlagt.

Kommunen har för denna delsträcka invänt att ledningsrätten står i konflikt med planerna på en ny motorvägs av- och påfart benämnd Södra infarten och vissa trafikarbeten på Laholmsvägen i anslutning till detta. Kommunen har i målet gett in samrådshandlingar från det pågående planarbetet. Dessa täcker ganska precis området för delsträcka 13-18.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att planerna för den södra infarten och vidhängande arbeten är väl konkretiserade och långt gångna. Vidare bedöms motorväg E6 och av- och påfarter till denna utgöra ett allmänt intresse. På sätt som kommunen påpekat kan gasledningens sträckning försvåra planerna med byggandet av södra infarten. Detta utgör främst utifrån trafikintresset, vilket utgör ett allmänt intresse, en olägenhet av betydelse på sätt som anges i 10 § ledningsrättslagen, vilket medför att det föreligger hinder mot att upplåta ledningsrätt i den aktuella delsträckan 13-18. För den del som idag ligger utom detaljplan (p 13 och fram till motorvägen) skulle ledningsrätten även motverka lämplig planläggning; den delen strider således även mot 9 § ledningsrättslagen.

Domstolen finner mot bakgrund av ovanstående att den beviljade ledningsrätten ska upphävas i sträckan 13-18. Upphävandet ska avse området fr.o.m. fastigheten XXX och längs den angivna sträckan t.o.m. punkt 18 där ledningen passerar norra hörnet av fastigheten XYY. Vad E.ON anfört i målet medför ingen annan bedömning.

Delsträckorna 18-21 och 21-23 (KA7)

Delsträckan 18-21 ligger längs Laholmsvägen och viker av längs Larsfridsvägen ner till Pilefeltsgatan. Sträckan 21-23 följer Pilefeltsgatan fram till fastigheten YXZ där den beviljade ledningsrätten slutar.

För sträckan 18-21 har kommunen åberopat kommande trafikomläggningar med planskilda korsningar, vilka skulle försvåras av ledningsrätten för gasledningen. Domstolen bedömer att dessa, liksom utbyggnaden av på- och avfarten till motorvägen berörande delsträcka 13-18, utgör allmänna intressen. Planerna för

dessa är emellertid inte alls lika konkreta som planerna för södra infarten. Det kan därmed inte sägas att kommunen visat att det uppstår olägenhet av betydelse för allmänt intresse på denna sträcka. Mot den bakgrunden skulle ledningsrätten kunna bestå i sträckan. Kommunen har vidare invänt att ledningsrätten skulle försvåra förnyelsen av va-nätet. Inte heller här är emellertid kommunens planer så konkreta att de ska tillåtas hindra ledningsrätten. Domstolen finner således att då det från kommunens sida inte presenterats några konkreta planer för ändringar i området är det inte visat att det uppstår olägenhet av någon betydelse för allmänt intresse på sätt som krävs enligt 10 § ledningsrättslagen. Det saknas därmed skäl att upphäva ledningsrätten i de aktuella sträckorna.

Med anledning av att ledningsrätt avser just en ledning som måste vara obruten skulle man kunna bedöma att det inte är ändamålsenligt att låta ledningsrätten kvarstå i sträcka 18-23, när den tidigare sträckan 13-18 har upphävts och kontinuiteten därmed redan brutits. Mot bakgrund av att parterna är överens om att ledningen ska få finnas kvar oavsett upplåtelseform, kan varje sträcka som beviljas med ledningsrätt vara till nytta för E.ON. Det är därmed ändamålsenligt och lämpligt att låta ledningsrätten bestå för sträckan 18-23 även om tidigare sträcka upphävts.

Överklagandet ska avslås i dessa delar.

Ersättningsfrågor med anledning av upphävd delsträcka

I de delar ledningsrätten upphävs bör även ersättningsbeslutet upphävas för motsvarande sträckning. Det innebär att ersättningsbeslutet ska upphävas för fastigheterna XXX, XXY och XXZ. Vad avser den sist nämnda fastigheten så berörs den även av delsträckan 18-19 där ledningsrätten inte upphävs. Då ersättningen i Lantmäteriets beslut är bestämd för den angivna fastigheten och inte uppdelad för sträckan före respektive efter punkt 18 bör beslutet om ersättningen för fastigheten dock upphävas i sin helhet.

Kommunens andrahandsyrkande

För delsträckan 13-18 är ledningsrätten upphävd och beslutad ersättning för berört område är upphävd. Därmed faller kommunens andrahandsyrkande i den delen.

För delsträckorna 11-13 och 18-23 kvarstår ledningsrätten och därmed kommunens andrahandsyrkande.

I frågan om ersättningsfrågorna ska skjutas upp gör mark- och miljödomstolen i likhet med vad som nämnts ovan, bedömningen att planerna för dessa områden är alltför svävande för att det ska vara motiverat att skjuta upp ersättningsfrågorna. Kommunens andrahandsyrkande ska därmed avslås.

Rättegångskostnader

E.ON Gas Sverige AB har vitsordat antalet timmar men ifrågasatt timarvodet. Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att yrkat timarvode om 1 302 kr är skäligt. Ersättning för rättegångskostnader ska därmed utgå med yrkat belopp 31 248 kr exklusive moms.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 427)

Överklagande senast den 19 november 2015.

Peter Ardö

Gunnar Bergström

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Bergström. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.